

ПРЕДУЗЕТНИЧКА ЕКОНОМИЈА - SILABUS

АКАДЕМСКА 2023/2024. ГОДИНА

Наставник: Проф. др Саша Петковић, ванр. проф.

Консултације:

Понедјелком и уторком 08:00 – 11:00 часова,
online консултације: sasa.petkovic@ef.unibl.org
Кабинет бр. 405, IV спрат

Сарадник: др Јадранка Петровић, виши асистент

Консултације:

Сриједом 11:00 – 13:00 часова,
петком 12:00-14:00 часова
online консултације: jadranka.petrovic@ef.unibl.org
Кабинет бр. 409, IV спрат

- Термини наставе и вјежби -

Настава:

Сриједа, Сала 3, од 09:00 - 11:00 часова и
Четвртак, Сала 3, од 09:00 - 11:00 часова

Вјежбе:

Сриједа, Сала 5, од 13:00-15:00 часова, група II
Петак, Сала 5, од 14:00-16:00 часова, група I

ЦИЉЕВИ ПРЕДАЊА, ВЈЕЖБИ И НАЧИН РАДА

Предмет омогућава студентима да схвате значај предузетништва и иновација у свим облицима организације и друштва и да разумију предузетништво као начин понашања и дјеловања. Студенти стичу могућност да науче основне принципе савременог предузетништва у економској теорији и пракси, као и да стекну основне вјештине и компетенције креативног размишљања, проактивности, прихватања ризика, планирања и тражења прилика, тимског рада и претварања прилика и идеја у изводљиве предузетничке подухвате. Један од циљева курса је креирање позитивне радне атмосфере у којој ће сви студенти моћи да искажу своје потенцијале у потпуности и остваре што бољи успјех. Главни облик рада, уз теоретску презентацију и преглед литературе, чиниће обрада случајева из праксе, како би студенти научили како да стечена знања употребе у практичне сврхе. У ту сврху, у току семестра биће организована гостујућа предавања предузетника који су у посљедње три године покоренули властите стартап предузетничке подухвате, директора институција предузетничке инфраструктуре и менаџера предузетнички оријентисаних компанија.

Вјежбе ће бити конципиране на начин да се подстичу креативност и иновативност студената кроз гостујућа предавања предузетника и предузетница, студије случаја, панел дискусије, групни рад и презентације студената. Студенти могу да раде у групама од два до четири студента Канвас пословне моделе (eng. Canvas Business Model) за стартап (eng. start-up) предузећа. Канвас модели ће се израђивати фазно, по поглављима у току семестра. Такође, студенти који желе да раде индивидуално, биће у могућности да самостално истражују проблематику која се тиче савремених концепција и трендова у предузетништву.

У складу са смјерницама Министарства за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво, као и Ректора нашег Универзитета, настава из предмета Предузетничка економија биће организована у хибридном моделу, као класична настава са предавањима, вјежбама и гостујућим предавањима, и као учење на даљину (Distance Learning), у зависности од епидемиолошке ситуације у нашој земљи.

Учење на даљину ћемо вршити уз помоћ Google платформе - Classroom, која је стандардан дио Google - ових онлајн апликација. Упутство за кориштење имате на видеу: https://drive.google.com/open?id=1v4I_lqpFMXgTMP52QHaCepEmTy0itU1q

Када се нађете у апликацији Гугл учионица (Google Classroom) у горњем десном углу ћете наћи знак "+", кликом на ово дугме имате двије опције ("Придружи ме предмету" и "Направи предмет") ----> одаберите опцију "Придружи ме предмету" и унесите код: **agcp5ww**.

Уколико буде било проблема приликом уласка на платформу, слободно се обратите на sasa.petkovic@ef.unibl.org.

Желим Вам успјешно учење и добро здравље!

#ef_unibl #sigurnoNajbolji#ostanitezdravi

СТРУКТУРА ОЦЈЕНЕ

Евалуација рада студената ће се вршити према важећој Одлуци о начину праћења и валоризовања знања студената у академској 2022/2023. години, сходно члану 4. Одлуке <http://www.ef.unibl.org/za-studente/odluka-o-valorizovanju-znanja>. У предиспитне обавезе се убрајају

два обавезна колоквија са укупно 40% структуре оцјене (од 0-20 поена по колоквију). Семинарски рад или презентација пословне идеје ће бити награђен са максималних од 0 до 8% (од 0-8 поена). Обавезно присуство настави од минимум 80% присуства предавањима и вјежбама носи 2% (2 поена). На завршном испиту могуће је освојити максималних од 0-50% оцјене структуре оцјене.

Тимски пројекат – израда Канвас пословног модела

Студенти могу да учествују у изради тимског пројекта или самосталној изради стручних радова, тзв. есеја. Заједнички пројекат ће бити рађен у току семестра, уз менторску помоћ предметног наставника и сарадника, подршку и упутства професора и асистената са Катедре за пословну економију, менаџмент и маркетинг. Циљ тимског рада је да помогне студентима да развију вјештине тимског рада, као и способност самосталног истраживања, анализе проблема и способности предлагања практичних рјешења. Приликом креирања тима треба имати у виду да је значајан дио материјала и информација на енглеском језику. Посебно ће се цијенити финална презентација пословне идеје у форми „Elevator pitching“-а коју студенти врше пред крај семестра пред вишечланом комисијом коју чине предметни професор, сарадник и представници из реда угледних домаћих предузетника. Осим тога, у току семестра се врше редовни мини извјештаји о раду и напретку тима.

Пословну идеју ће на почетку семестра одобрити предметни наставник, а на приједлог групе студената. Групу студената који ће израђивати Канвас пословни модел могу чинити минимално два, а максимално четири студента.

У том случају, у структури коначне оцјене биће укључен и дио оцјене намијењен за семинарски рад од 0-8%. Усмена презентација (Elevator pitch) – сваки тим ће имати 5 минута на располагању за усмену презентацију (три до пет минута на располагању за усмену презентацију (Elevator pitch) и додатних 5 минута унутар којих вишечлана комисија поставља питања, на која је потребно пружити одговоре. Усмена презентација пројекта ће се радити у 14-тој седмици семестра или у току завршних испита. У случају презентовања, један или више студената врше усмену презентацију, док у дијелу у којем се постављају питања, сваки од чланова пројектног тима треба дати одговор на најмање једно питање упућено од стране комисије.

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ				
	Додипломске академске студије – I циклус студија				
	Студијски програм(и):	Академске додипломске студије Одсјек: Економија и пословно управљање			
Назив предмета	Предузетничка економија				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ЕCTS бодова	
014ПЕК Код: agsr5ww	Обавезни	5.	4П+2В	7	
Наставници	Проф. др Саша Петковић				
Условљеност другим предметима				Облик условљености	
Нема условљености					
Циљеви изучавања предмета:					
Предмет омогућава студентима да схвате значај предузетништва и иновација у свим облицима организације и друштва и да разумију предузетништво као начин понашања и дјеловања. Студенти стичу могућност да науче основне принципе савременог предузетништва у економској теорији и пракси, као и да стекну основне вјештине и компетенције креативног размишљања, проактивности, прихватања ризика, планирања и тражења прилика, тимског рада и претварања прилика и идеја у изводљиве предузетничке подухвате.					
Исходи учења (стечена знања):					
Као једна од осам темељних животних компетенција дефинисаних од стране ЕУ, потребних сваком појединцу и појединки за успјех у животу, предмет је конципиран на начин да подстакне код студенткиња и студената предузетничко понашање и дјеловање, од индивидуалног нивоа до нивоа сложених организационих система у свим секторима (протином, непрофитном и владином сектору). Након изучавања овог предмета, студенти ће стећи основна знања о начелима, принципима, стратегијама и концептима креирања пословних подухвата заснованих на иновацијама чија је реализација повезана с ризицима и неизвјесношћу. Студенти ће бити оспособљени за проналажење иновативних рјешења у савременом пословању примјењујући кључна знања из предузетничке економије о методама и техникама доношења економских одлука примјеном савремених информационо-комуникационих технологија у вези с предузетничким подухватима.					
Садржај предмета:					

Улога предузетника и предузетништва у развоју националних економија. Предузетник и предузетништво: варијетети приступа дефинисања. Допринос економских теоретичара развоју предузетништва. Допринос аустријске школе развоју теорије предузетништва. Приступ развоја теорије предузетништва (бихевиорални, социобихевиористички и институционални приступи). Предузетници и предузетни менаџери. Глобални феномен предузетничке културе. Предузетништво и економски развој. Глобализација, дигитализација и предузетничко друштво: 4.0 ера. Врсте предузетништва. Корпоративно предузетништво. Социјално предузетништво. Предузетништво жена. Породично предузетништво. Стратегије уласка у предузетнички подухват. Креативни предузетнички процес. Стартап процес - покретање бизниса од нуле. Иновативни пословни модели. Канвас пословно моделирање - The Canvas. Лин стартап процес - The Lean start up. Пословно предвиђање и дигитални мегатрендови будућности. Пословно планирање. Препознавање прилика: од идеје до предузетничког подухвата - технике доласка до пословних идеја. Модели и форме финансијске подршке предузетничким подухватима у предузетничким стартапима (анђеоско финансирање, фондови ризичног капитала, crowdfunding, кредити, лизинг). Креативност и предузетништво. Предузетништво и иновације. Извори иновативности и комерцијализација иновација. Предузетничка оријентација и пословне перформансе. Меке иновације и креативна индустрија. Дигитализација и иновације у ери 4.0. Предузетнички екосистем - појам и генеза настанка. Улога предузетничког образовања у развоју предузетничке културе. Институције предузетничке инфраструктуре (пословни инкубатори, кластери, coworking простори, акцелератори, технолошки паркови).

Методe наставе и савладавање градива:

Предавања, односно преношење систематских сазнања из литературе о предузетнишву и практичних примјера. Илустрације и вјежбе који подразумевају двосмјерну комуникацију, а студенти су позвани да слободно износе своја мишљења о случајевима који ће се дискутовати. У току семестра организоваће се и двије студијске посјете успјешним МСП у Републици Српској, као и гостујућа предавања и разговори са успјешним предузетницима и менаџерима.

Литература:

Основна литература:

Петковић, С. (2021). *Предузетништво и иновације у дигиталној ери*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет и Удружење економиста Републике Српске SWOT. Доступно на <http://www.cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2021/02/Preduzetnistvo-i-inovacije-u-digitalnoj-eri-1.pdf>

Допунска литература:

Петковић, С., и Милановић, М. (2017). *Лабораторија идеја. Од идеје до предузетничког подухвата*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет. ISBN 978-99938-46-72-7. Доступно на <http://www.cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2017/06/Laboratorija-ideja.pdf>

Пауновић, Б. (2017). *Предузетништво и управљање малим предузећем*. 3. издање Београд: Универзитет у Београду, Економски факултет.

<http://www.cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2020/11/Vodic-za-poslovno-planiranje-drugo-izdanje.pdf>

Облици провјере знања и оцјењивање:

Писмена и усмена провјера, са претходним изласком на 2 колоквија.

Похађање наставе	2 бода	Колоквиј I	0-20 бод.	Завршни испит	0-50 бод.
Активност на настави (Семинарски рад, расправе, студије случаја)	0 - 8 бодова	Колоквиј II	0-20 бод.		

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: проф. др Саша Петковић

**План и програм рада по недељама у току семестра у академској
2023/2024. години:**

	Датум	Предавања 4 часа седмично.	Датум	Вјежбе 2 часа седмично
I	04.10.	УВОДНО ПРЕДАВАЊЕ Циљ курса, презентација начина рада и начина евалуације рада студената.		
		УЛОГА ПРЕДУЗЕТНИКА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА У РАЗВОЈУ НАЦИОНАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ (Петковић, 2021) 1. Предузетник и предузетништво: варијетети приступа дефинисања. 2. Допринос економских теоретичара развоју предузетништва. 3. Допринос аустријске школе развоју теорије предузетништва.		
	05.10.	1. Бихевиорални приступ развоја теорије предузетништва. 2. Предузетници и предузетни менаџери.		
II	11.10.	1. Социобихевиористички и институционални приступи развоја теорије предузетништва.	11.10. (сри.) и 13.10. (петак)	I - Увод у предузетништво • Увод у час - представљање плана и начина рада (5 минута); • Упознавање (5 минута); • Очекивања од вјежби (10 минута); • Вјежба 1: Предузетник и
	12.10.	ГЛОБАЛНИ ФЕНОМЕН ПРЕДУЗЕТНИЧКЕ КУЛТУРЕ (Петковић, 2021) 1. Предузетништво и економски развој. 2. Глобализација,		

		дигитализација и предузетничко друштво: 4.0 ера. 3. Глобални феномен предузетничке културе као предуслов економског развоја.		предузетништво (20 минута); <ul style="list-style-type: none">• Видео: Шта је то предузетник? https://www.youtube.com/watch?v=92ZmzD70sOU (10 минута);• Студија случаја: Илон Маск (Elon Musk), предузетник XXI вијека (20 минута)• Студија случаја: државне политике подршке предузетништву у доба индустријализације у Великој Британији (20 минута).
III	18.10.	ВРСТЕ ПРЕДУЗЕТНИШТВА (Петковић, 2021) <ol style="list-style-type: none">1. Зашто људи постају предузетници.2. Традиционално (екстерно) предузетништво.	18.10. (сри.) и 20.10. (петак)	II - Развој предузетничке културе <ul style="list-style-type: none">• Вјежба 1: Настанак и развој предузетничке културе (20 минута);• Вјежба 2: Лента времена - предузетништво кроз историју (30 минута)• Вјежба 3: Типови личности/тимске улоге - самоевалуациони упитник Мередит Белбин: преглед властитих особина (20 минута);• Вјежба 4: Да ли можемо да подстичемо креативност? Brainstorming 75, метода проф. др Marcene Sonneborn, University of Syracuse, Whitman School of Management - тимски рад у групама (15 минута);• Задаћа (5 минута).
	19.10.	<ol style="list-style-type: none">3. Корпоративно предузетништво. Нови корпоративни подухвати у дигиталној ери.4. Унутрашње предузетништво. Предузетничка организациона трансформација.		

IV	25.10.	(Петковић, 2021) 1. Социјално (друштвено) предузетништво. 2. Предузетништво жена.	25.10. (сри.) и 27.10. (петак)	III – Врсте предузетништва <ul style="list-style-type: none">• Излагање задаће (10 минута);• Вјежба 1: Врсте предузетништва (20 минута);• Вјежба 2: Студија случаја – социјално предузетништво: Еко баг, Београд (10 минута);• Видео: штампарија Удружења дистрофичара, Добој https://www.youtube.com/watch?v=EW3KNGZxLlE&feature=emb_logo (10 минута)• Вјежба 3: Студија случаја – породично предузетништво: Тесла, д.о.о., Модрича (10 минута);• Гостујуће предавање представника предузећа Ланако д.о.о. Бања Лука (30 минута).
	26.10.	3. Породично предузетништво.		
V	01.11.	СТРАТЕГИЈЕ УЛАСКА У ПРЕДУЗЕТНИЧКИ ПОДУХВАТ (Пауновић, 2017) 1. Развој новог производа или услуге. 2. Развој сличног производа или услуге. 3. Куповина франшизе. 4. Искоришћавање дјелимичног импулса од постојећег производа или услуге. 5. Обезбјеђење покровитељства.	01.11. (сри.) и 03.11. (петак)	IV – Стратегије уласка у предузетнички подухват <ul style="list-style-type: none">• Вјежба 1: Улазак у предузетнички подухват (20 минута);• Вјежба 2: Доношење одлука у тиму (20 минута);• Вјежба 3: Стварање предузетничке атмосфере (20 минута);• Вјежба 4: Регистрација бизниса у форми самосталног предузетника у Републици Српској (30 минута).
	02.11.	КРЕАТИВНИ ПРЕДУЗЕТНИЧКИ ПРОЦЕС (Петковић, 2021) 1. Фактори предузетничких намјера 2. Предузетнички стартапи као исход		

		креативног предузетничког процеса 3. Технолошки стартапи и дигитална трансформација. 4. Предузетнички креативни процес.		
VI	08.11.	(Петковић, 2021) 1. Стартап процес - покретање бизниса од нуле. 2. Иновативни пословни модели. 3. Канвас пословно моделирање - The Canvas.	08.11. (сри.) и 10.11. (петак)	V-Креативни предузетнички процес <ul style="list-style-type: none">• Вјежба 1: Стартап процес - покретање бизниса од нуле (15 минута);• Вјежба 2: Иновативни пословни модели (15 минута);• Вјежба 3: Студија случаја: The Lean Startup (30 минута);• Вјежба 4: Регистрација бизниса у форми друштва са ограниченом одговорношћу у Републици Српској (30 минута).
	09.11.	(Петковић, 2021) 1. Лин стартап процес – The Lean start up. 2. Пословно предвиђање и дигитални мегатрендови будућности		
	15.11.	ПРЕПОЗНАВАЊЕ ПРИЛИКА: ОД ИДЕЈЕ ДО ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ПОДУХВАТА – ТЕХНИКЕ ДОЛАСКА ДО ПОСЛОВНИХ ИДЕЈА (Петковић и Милановић, 2017) 1. Креативност и иновативност као предуслов успјеха. 2. Технике доласка до пословних идеја: <ul style="list-style-type: none">• Мапирање заједнице.• Копирање постојећих бизниса.• Претварање хобија у потенцијални посао.	15.11. (сри.) и 17.11. (петак)	VI – Препознавање прилика: од идеје до предузетничког подухвата – технике доласка до пословних идеја <ul style="list-style-type: none">• Вјежба 1: Препознавање пословних прилика и рађање пословне идеје. Креативност и иновативност као предуслов успјеха (10 минута);• Самоевалуциони тест: Колико сам креативан/на (30 минута);

VII	16.11.	<ul style="list-style-type: none">Коришћење радног искуства и одређених способности за покретање посла.Комерцијализација иновација.Фокус групе.Brainstorming (Brainstorming 75).Проблемска анализа.Обрнути brainstorming.Brainwriting.Гордонов метод.		<ul style="list-style-type: none">Видео: Посао из хобија - Израда сувенира, Пале (10 минута) www.youtube.com/watch?v=8BFMIx4oVAwВидео: Сајам иновација и предузетништва (10 минута) www.youtube.com/watch?v=SXqH5VtpKWA&feature=emb_logo.Гостујуће предавање „Рађање пословне идеје“ – DVC Solutions, Бања Лука, Бојан Вуковић, оснивач и директор (30 минута).
VIII-IX	23.11.	Колоквиј I (Амфитеатар, 09:00-11:00)		
X	06.12.	(Петковић, 2021) 1. Пословно предвиђање и мегатрендови будућности. 2. Дигитални мегатрендови	01.12. (петак) и 06.12. (сри.)	VII - Пословно планирање <ul style="list-style-type: none">Преглед структуре пословног плана (15 минута);Вјежба 1: PEST анализа пословног окружења – рад у групама на конкретном примјеру (30 минута);Вјежба 2: Канвас бизнис модел: корак по корак (40 минута);Задаћа (5 минута).
	07.12.	(Петковић, 2021) 1. Улога пословног планирања у развоју и расту стартапа		
XI	13.12.	(Петковић, 2021) Обезбјеђење почетног предузетничког капитала. Модели и форме финансијске подршке предузетничким подухватима у предузетничким стартапима (анђеоско финансирање, фондови ризичног капитала).	08.12. (петак) и 13.12. (сри.)	VIII – Финансирање предузетничких подухвата. Обезбјеђење почетног предузетничког капитала. Предузетништво, дигитализација и иновације <ul style="list-style-type: none">Излагање задаће (15 минута)Вјежба 1: Финансирање нових предузетничких подухвата у Републици Српској
	14.12.	(Петковић, 2021) Обезбјеђење почетног предузетничког капитала. Модели и форме финансијске		

		подршке предузетничким подухватима у предузетничким стартапима (кредити, лизинг, crowdfunding.).		(30 минута); <ul style="list-style-type: none">• Видео: програм „Стартап Српска“ (15 минута) //www.youtube.com/watch?v=tf0c8Wkoerc&feature=emb_logo• Вјежба 2: Студија случаја: „Ммһмм“, видео стартап (30 минута).
XII	20.12.	ПРЕДУЗЕТНИШТВО, ДИГИТАЛИЗАЦИЈА И ИНОВАЦИЈЕ (Петковић, 2021) <ol style="list-style-type: none">1. Иновативност и предузетништво.2. Како побољшати организациону креативност.3. Предузетничка оријентација и пословне перформансе.	15.12. (петак) и 20.12. (сри.)	IX – Концепт предузетничке оријентације <ul style="list-style-type: none">• Вјежба 1: Предузетничка оријентација и пословне перформансе (30 минута);• Вјежба 2: Извори иновативности (20 минута);• Вјежба 3: Комерцијализација иновација и стварање вриједности (20 минута);• Вјежба 4: Иновациони центар Бања Лука (15 минута); https://drive.google.com/open?id=1kfOYLIWC GDzvl6xL3t3I9N9PH7hPm4o&authuser=0• Задаћа (5 минута).
	21.12.	(Петковић, 2021) <ol style="list-style-type: none">1. Природа концепта предузетничке оријентације.2. Димензионалност предузетничке оријентације.3. Контингентни приступ мјерења утицаја предузетничке оријентација на пословне перформансе.		
XIII	27.12.	(Петковић, 2021) <ol style="list-style-type: none">1. Врсте иновација.2. Извори иновативности.3. Комерцијализација иновација и креирање вриједности.		X – Меке иновације и креативна индустрија <ul style="list-style-type: none">• Вјежба 1: Иновације и интелектуално власништво (20 минута);

	28.12.	(Петковић, 2021) 1. Меке иновације и креативна индустрија. 2. Дигитализација и иновације у ери 4.0	22.12. (петак) и 27.12. (сри.)	<ul style="list-style-type: none">Вјежба 2: ИКТ и предузетништво (20 минута);Студија случаја: „Пет разлога зашто је Гугл (Google) најбољи послодавац“ (20 минута);Студија случаја: Маркетинг агенција МАНИА, Бања Лука (20 минута)Видео: Republic of Srpska – Nothing much but much more! https://www.youtube.com/watch?v=p0K55JOfmqs&feature=emb_logo (10 минута).
XIV	03.01.	ПРЕДУЗЕТНИЧКИ ЕКОСИСТЕМ (Петковић, 2021) 1. Предузетнички екосистем – појам и генеза настанка.	29.12. (петак) и 03.01. (сри.)	XI - Дигитализација и иновације у ери 4.0. <ul style="list-style-type: none">Вјежба 1: Дигитализација пословања (45 минута);Студија случаја: Бизниси који су изградили брендове на Ковиду-19 и забиљежили неvjероватан раст (30 минута);Видео: Дигитализација у пољопривреди – платформа Агросенс, Нови Сад https://www.youtube.com/watch?v=0Wkd-wxcbvE (15 минута).
	04.01.	(Петковић, 2021) 1. Улога предузетничког образовања у развоју предузетничке културе		
				05.01.
XV	10.01.	(Петковић, 2021) Институције предузетничке инфраструктуре (послови инкубатори, кластери, coworking простори, акцелератори, технолошки паркови)	10.01. (сри.)	XII - Институције предузетничке инфраструктуре <ul style="list-style-type: none">Вјежба 1: Предузетнички

	11.01.	(Петковић, 2021) Business Idea Pitching / Canvas model презентације	и 12.01. (петак)	екосистем (20 минута); <ul style="list-style-type: none">• Вјежба 2: Предузетничко окружење и предузетничка инфраструктура (25 минута).• Предузетничка инфраструктура у Републици Српској - Посјета СІДЕА – Градска развојна агенција (45 минута).
XVI	18.01.	Колоквиј II (Амфитеатар, 08:30-10:30)		

УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ СЕМИНАРСКОГ РАДА

Ко може да ради семинарски рад из Економике и управљања малим и средњим предузећима?

На основу Одлуке о начину праћења и валоризовања знања студената у академској 2023/24. години, према

Члан 5.

(1) Семинарски рад може писати и бранити само студент који оствари најмање **14** и више поена, већ послије првог колоквија, уз сагласност предметног наставника.

(2) Предметни наставник, на почетку семестра, објављује списак расположивих тема, одређује коначни термин за додјелу тема, одобрава израду семинарског рада уколико студент испуњава услове за његову израду (минимум **14** поена на првом или другом колоквију) и студенту одређује термин одбране семинарског рада.

(3) Семинарски рад се мора одбранити на семинарској настави, испитним роковима или посебно организованим терминима од стране предметног наставника у току или прије завршног испита на који студент излази, а најкасније до завршетка семестра у којем је слушан предмет из кога се пише семинарски рад. Након званичног завршетка семестра, студент не може бранити семинарски рад из предмета који је већ одслушао у претходном семестру.

НАПОМЕНА ЗА СТУДЕНТЕ: Сваки студент који има право да аплицира за семинарски рад, сходно Члану 5. самостално ће одабрати и предложити тему семинарског рада, водећи рачуна да тема не излази из оквира наставног градива које је обрађено на предавањима и вјежбама. Студент не може добити тему која је већ раније додијељена најмање пет студената, што потврђује сарадник својом евиденцијом.

Искључиво ћемо радити електронским путем, тј. прво ћете контактирати наставника на sasa.petkovic@ef.unibl.org са Вашим властитим приједлогом теме израде семинарског рада, најкасније до **19.01.2024. године.**

Када провјеримо да студент задовољава критерије, сходно члану 5. добићете потврду да студент може почети са израдом семинарског рада или ће предложити модификацију теме, ако то буде неопходно.

Семинарски радови ће бити самостални рад студента, који мора задовољавати све критерије израде стручног рада. Упутство за израду стручних и научних радова вам је доступно на нашој интернет страници.

Пажљиво ћете проучити Упутство за израду стручних и научних радова, и сходно томе упутству, приступићете обради одобрене теме и коначној изради семинарског рада. Посебно је неопходно водити рачуна да се прецизно дефинишу проблем и предмет истраживања, истраживачке хипотезе, циљ и методе истраживања, тј. да увод буде концизан и јасан. Посебно ћемо цијенити и вредновати радове који уз теоријски дио, примјером из праксе потврђује или одбацује постављене хипотезе.

Када завршите свој рад, послаћете коначну радну верзију имејлом. Распон поена који можете добити за семинарски рад ће бити од 0-8 поена, што ће зависити од квалитета урађеног рада и поштовања тражених критерија из Упутства, као и презентовања рада.

г) Крајњи рок за пријаву приједлога теме и подношење теме је **19.01.2024. године.** Одбрана тема, уколико то одлучи предметни наставник, биће организована најкасније у току званичних љетних или јесењих испитних рокова.

ИСПИТНА ПИТАЊА
Академска 2023/2024. година

1. Улога предузетника и предузетништва у развоју националних економија. Анализа случаја предузетника XXI вијека, Илона Маска.
2. Предузетник и предузетништво: варијетети приступа дефинисања. Допринос економских теоретичара развоју теорије предузетништва.
3. Допринос аустријске школе развоју теорије предузетништва.
4. Бихевиорални приступ развоја теорије предузетништва; Предузетници и предузетни менаџери.
5. Социобихевиористички и институционални приступи развоја теорије предузетништва.
6. Предузетништво и економски развој.
7. Глобализација, дигитализација и предузетничко друштво: 4.0 ера.
8. Глобални феномен предузетничке културе као предуслов економског развоја.
9. Зашто људи постају предузетници? Традиционално (екстерно) предузетништво. Анализа случаја највриједније предузетничке компаније на свијету – Apple Inc.
10. Корпоративно предузетништво. Унутрашње предузетништво.
11. Нови корпоративни подухвати у дигиталној ери. Предузетничка организациона трансформација. Анализа случаја Google-a.
12. Социјално (друштвено) предузетништво: настанак и појам.
13. Социјални (друштвени) предузетник, социјално (друштвено) предузеће.
14. Социјални капитал и екосистем социјалног (друштвеног) предузетништва. Анализа пословања друштвеног предузећа на примјеру Еко бега.
15. Корпоративна друштвена одговорност и мрачна страна социјалног (друштвеног) предузетништва.
16. Предузетништво жена - генеза настанка, кључне карактеристике.
17. Породично предузетништво, дефинисање и карактеристике.
18. Планска сукцесија у породичним предузећима као дио излазне стратегије оснивача
19. Стратегије уласка у предузетнички подухват.
20. Фактори предузетничких намјера. Предузетнички стартапи као исход креативног предузетничког процеса.
21. Технолошки стартапи и дигитална трансформација. Анализа случаја првог једнорога из регије: Infobip-a.
22. Предузетнички креативни процес, модели и аспекти процеса креирања предузетничких подухвата. Анализа примјене технике Brainstorming 75.
23. Стартап процес - покретање бизниса од нуле.
24. Иновативни пословни модели, дефинисање, компоненте и иновирање пословних модела. Анализа пословног модела Netflix-a.
25. Канвас пословно моделирање - The Canvas – саставни елементи и анализа пословног модела Uber-a.
26. Лин стартап процес – The Lean start up - анализа примјене

- процеса на примјеру Blue River технологије.
27. Пословно предвиђање и дигитални мегатрендови будућности.
 28. Улога пословног планирања у развоју и расту стартапа.
 29. Модели и форме финансијске подршке предузетничким подухватима у предузетничким стартапима (бутстрапинг – bootstrapping, анђеоско финансирање)
 30. Модели и форме финансијске подршке предузетничким подухватима у предузетничким стартапима (фондови ризичног капитала и финансирање из дуга).
 31. Модели и форме финансијске подршке предузетничким подухватима у предузетничким стартапима (лизинг и факторинг).
 32. Модели и форме финансијске подршке предузетничким подухватима у предузетничким стартапима (финансирање емисијом акција – IPO и crowdfunding – Анализа случаја финансирања раста компаније Римац).
 33. Иновативност и предузетништво. Креативност као предуслов успјеха.
 34. Предузетничка оријентација, организациона култура и пословне перформансе.
 35. Особине предузетничког предузећа. Анализа случаја раста компаније Frame.
 36. Димензионалност предузетничке оријентације.
 37. Контигентни приступ мјерења утицаја предузетничке оријентација на пословне перформансе.
 38. Врсте иновација.
 39. Меке иновације и креативне и културне индустрије.
 40. Извори иновативности.
 41. Комерцијализација иновација и креирање вриједности.
 42. Дигитализација, пословни модели и иновације у ери 4.0 (дигиталне иновације у пољопривреди, аутомобилској индустрији и малопродаји).
 43. Предузетнички екосистем – појам и генеза настанка.
 44. Улога предузетничког образовања у развоју предузетничке културе.
 45. Предузетничко образовање у основним и средњим школама.
 46. Модерни универзитети као предузетнички екосистем.
 47. Институције предузетничке инфраструктуре (кредитно-гарантни фондови, пословни инкубатори, акцелератори и заједнички простори).
 48. Институције предузетничке инфраструктуре (кластери и научно-технолошки паркови).

Оквирне теме дипломских радова:

1. Предузетничке намјере студената, психолошки и социобихевиористички приступ: емпиријско истраживање у Републици Српској
2. Најчешће примјењиване стратегије уласка у предузетнички подухват: студија случаја у предузећу Х.
3. Организациона и предузетничка култура у предузећима у Републици Српској
4. Теоријски осврт на међузависност предузетничке оријентације и пословних перформанси
5. Утицај ширине дигитализације на иновацију пословних модела.
6. Дигитални мегатрендови као пословне прилике.
7. Могућност увођења корпоративног предузетништва у јавна предузећа: студија случаја у предузећу Х
8. Утицај планирања сукцесије на дугорочни опстанак и развој породичних предузећа
9. Социјална предузећа као развојна шанса за маргинализоване групе у Републици Српској
10. Подстицањем креативности до пословног успјеха
11. Анђеоско финансирање предузетничких подухвата у раним фазама
12. Улога пословних инкубатора у подстицању развоја предузетништва.

Основна литература:

Петковић, С. (2021). *Предузетништво и иновације у дигиталној ери*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет и Удружење економиста Републике Српске SWOT. Доступно на <http://www.cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2021/02/Preduzetnistvo-i-inovacije-u-digitalnoj-eri-1.pdf>

Допунска литература:

Петковић, С., и Милановић, М. (2017). *Лабораторија идеја. Од идеје до предузетничког подухвата*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет. ISBN 978-99938-46-72-7. Доступно на <http://www.cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2017/06/Laboratorija-ideja.pdf>

Пауновић, Б. (2017). *Предузетништво и управљање малим предузећем*. 3. издање Београд: Универзитет у Београду, Економски факултет.

<http://www.cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2020/11/Vodic-za-poslovno-planiranje-drugo-izdanje.pdf>